

Peer-to-Peer. Begeleiden interacties tussen jongeren

Reflectie-instrument

Author(s)

Todorović, Dejan; Manders, Willeke; Metz, Judith

Publication date

2019

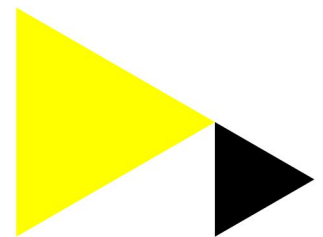
Document Version

Final published version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Todorović, D., Manders, W., & Metz, J. (2019, Dec 15). Peer-to-Peer. Begeleiden interacties tussen jongeren: Reflectie-instrument.

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please contact the library: <https://www.amsterdamuas.com/library/contact>, or send a letter to: University Library (Library of the University of Amsterdam and Amsterdam University of Applied Sciences), Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

PEER-TO-PEER BEGELEIDEN INTERACTIES TUSSEN JONGEREN REFLECTIE-INSTRUMENT

CREATING TOMORROW

Dejan Todorovic, MSc.
Dr. Willeke Manders
Dr. Judith Metz

COLOFON

Dit reflectie-instrument is ontwikkeld door het lectoraat Youth Spot in samenwerking met de jongerenwerkaanbieders Dock, JoU jongerenwerk Utrecht, Combiwel, Dynamo en de minor Jongerenwerk van de Hogeschool van Amsterdam. Het ontwikkelen van het reflectie-instrument is gefinancierd vanuit het Speerpunt Urban Education van de Hogeschool van Amsterdam.

Het lectoraat Youth Spot richt zich op de professionalisering van het jongerenwerk. Zij werkt bottom-up (onder meer op basis van de 'tacit knowledge' van jongerenwerkers) met een open blik naar stedelijke, landelijke en internationale ontwikkelingen in de werelden van jongeren, samenleving, wetenschap en beleid. Het lectoraat Youth Spot wordt gevormd door Combiwel, Streetcornerwork, Dock, Jongerenwerk Utrecht (JoU), Roc van Amsterdam, Youth for Christ, Xtra Welzijn, Participe, ContourDeTwern (Rnewt), De Schoor, Dynamo, Stichting Jeugd- en Jongerenwerk Midden-Holland, Bindkracht10, Swazoom en de Hogeschool van Amsterdam.

Auteurs: Dejan Todorović, Willeke Manders en Judith Metz

Foto voorblad: Jaap van den Beukel

Lectoraat Youth Spot
Amsterdams Kenniscentrum Maatschappelijke Innovatie
Hogeschool van Amsterdam
Postbus 1025
1000 BA Amsterdam
www.hva.nl/youth-spot

Copyright © 2019 Hogeschool van Amsterdam,
Overname van informatie uit deze beschrijving is toegestaan onder voorwaarde van de bronvermelding.

Inleiding

Dit reflectie-instrument is een hulpmiddel voor jeugdprofessionals om te reflecteren over het begeleiden van peer-to-peer interacties en hierover met elkaar het gesprek te voeren. Dit instrument is gebaseerd op literatuuronderzoek (Manders, Metz & Sonneveld, 2017)¹ en op observaties en interviews met jeugdprofessionals bij 9 jongerenwerkaanbieders. In dit instrument zijn alleen handelingsvormen opgenomen die in de praktijk aantoonbaar bijdragen aan het versterken van peer-to-peer interacties. Hieronder beschrijven we kort de achtergrond van het instrument, welke peer-to-peer interacties jeugdprofessionals kunnen bevorderen, welke handelingsvormen jeugdprofessionals in kunnen zetten om peer-to-peer interacties te bevorderen, en hoe het reflectie-instrument gebruikt kan worden.

Achtergrond

Jongeren zijn gevoelig voor de inbreng van leeftijdsgenoten. Positieve peer-to-peer interacties zijn interacties tussen jongeren die een positieve invloed hebben op de ontwikkeling van jongeren. Als jongeren elkaar bijvoorbeeld emotionele steun, praktische hulp of advies geven kan dit er bijvoorbeeld voor zorgen dat jongeren zich meer begrepen voelen, meer zelfvertrouwen krijgen, en hun doelen beter kunnen bereiken. Door deze gewenste, positieve peer-to-peer interacties te faciliteren, kunnen jeugdprofessionals een positieve bijdrage leveren aan de ontwikkeling van jongeren.

Welke interacties wil ik bevorderen?

Het is belangrijk eerst na te denken over welke peer-to-peer interacties je wilt bevorderen. Dit hangt o.a. af van de doelgroep, de activiteit, de locatie, de beoogde doelen etc. Er zijn vier types ondersteunende peer-to-peer interacties die je kunt bevorderen (Heaney & Israel, in Sarafian, 2011; Jensen, 2001)²:

- **Informationele ondersteuning:** Jongeren die elkaar informatie en advies geven.
- **Instrumentele ondersteuning:** Jongeren die elkaar concrete hulp geven.
- **Waarderende ondersteuning:** Jongeren die elkaar constructieve feedback of bevestiging geven.
- **Emotionele ondersteuning:** Jongeren die elkaar geruststellen of aanmoedigen.

¹ Manders, W., Metz, J. & Sonneveld, J. (2017). *Literatuuronderzoek naar Peer-to-Peer in het jongerenwerk*. Amsterdam: Hogeschool van Amsterdam, lectoraat Youth Spot.

² Heaney, C. A., & Israel, B. A. (2008). *Social networks and social support*. In K. Glanz, B. K. Rimer, & K. Viswanath (Eds.), *Health behavior and health education: Theory, research, and practice* (4th ed.). (pp. 189-210) San Francisco, CA: Jossey-Bass.

Jensen, S.L. (2001). *Development of a scale to code the elicitation of social support*. Iowa State University: Ames, Iowa.

Ook kun je ervoor zorgen dat jongeren van elkaar leren door elkaars positief gedrag te observeren en imiteren (Bandura, 1977)³. Observationeel leren tussen jongeren vindt plaats in vier fases:

- **Aandacht:** Jongeren kijken naar elkaars gedrag.
- **Retentie:** Jongeren onthouden elkaars gedrag.
- **Productie:** Jongeren imiteren elkaars gedrag.
- **Motivatie:** Jongeren zijn gemotiveerd om van elkaars gedrag te leren.

Handelingsvormen van jeugdprofessionals

Je kunt vier handelingsvormen inzetten om peer-to-peer interacties te bevorderen. Afhankelijk van welk type peer-to-peer interactie je wilt bevorderen zet je één of meer van de volgende handelingsvormen in:

1. **Aanmoedigen en onderhouden van peer-to-peer interacties**
Je brengt peer-to-peer interacties op gang en houdt ze aan de gang door het aangaan van contact tussen jongeren te ondersteunen, het contact dat plaatsvindt tussen jongeren te benoemen, jongeren met elkaar in contact te brengen, en te wijzen op de aanwezigheid, spullen, acties, gevoelens, emoties en intenties van jongeren.
2. **Bekrachtigen van peer-to-peer interacties**
Je verbindt positieve consequenties aan peer-to-peer interacties met als doel ze te laten toenemen. Je bekrachtigt zowel het interactieproces tussen jongeren als de opbrengst van de peer-to-peer interacties. Dit doe je verbaal (bv. compliment geven), non-verbaal (bv. duim omhoog geven), en /of materieel (bv. geld geven, faciliteiten ter beschikking stellen, uitje organiseren).
3. **Benutten van invloedrijke peers**
Je benut de (zichtbare) kwaliteiten van invloedrijke peers om de groep of individuele jongeren positief te beïnvloeden. Dit kunnen peers zijn die een positieve invloed hebben op de groep, aansluiting hebben bij de leefwereld van de groep, en / of over eigenschappen, interesses of competenties beschikken waarmee zij andere jongeren kunnen helpen. Je geeft deze peers een formele rol, verantwoordelijkheden en taken, en/of een informele rol in peer-to-peer interacties.
4. **Bewaken van peer rol**
Je zorgt ervoor dat invloedrijke peers niet overbelast worden en jongeren op gelijkwaardige niveau met elkaar (blijven) communiceren en peers niet de baas over jongeren gaan spelen of zich opstellen als expert of professional.

³ Bandura, A. (1977). *Social learning theory*. Englewood Cliffs. New York: Prentice-Hall.

Gebruik

Het invullen bestaat uit vier stappen:

1. Bepalen hoe je reflectie-instrument wilt invullen

Bepaal of je het instrument invult voor een concrete situatie of voor je handelen in het algemeen. Je vult in of je de handelingen toepast in een concrete situatie in contact met twee of meer jongeren of je vult in of je de handelingen in het algemeen toepast in je contact met twee of meer jongeren. Bepaal daarnaast of je het instrument alleen invult of samen met één of meerdere collega's. Dit laatste geeft meer mogelijkheden voor het bespreken van het toepassen van de handelingsvormen (zie punt 4).

2. Bereken scores

Na het invullen van het reflectie-instrument bereken je jouw scores. Geef per handeling punten. 0 punten als je nooit scoort, 1 punt als je soms scoort en 2 punten als je vaak scoort. Tel de punten per handelingsvorm op.

3. Reflecteren over toepassen van iedere handelingsvorm

Vervolgens ga je reflecteren op je scores per handelingsvorm. Beantwoord de volgende vragen per handelingsvorm.

0 punten: Je zet deze handelingsvorm nooit in. Waarom zet je deze handelingsvorm nooit in? Welke handelingen zou je in kunnen zetten? Hoe zou je deze handelingen in kunnen zetten?

1-2 punten: Je zet deze handelingsvorm nauwelijks in. Waarom zet je deze handelingsvorm nauwelijks in? Welke handelingen zet je nooit in? Hoe zou je deze handelingen in kunnen zetten? Welke handelingen zet je soms in? Hoe zou je deze handelingen vaker in kunnen zetten?

3-5 punten: Je zet deze handelingsvorm soms of regelmatig in. Waarom zet je deze handelingsvorm soms of regelmatig in? Welke handelingen zou je vaker in kunnen zetten? Hoe zou je deze handelingen vaker in kunnen zetten?

6 punten: Je zet deze handelingsvorm vaak in. Waarom zet je deze handelingsvorm vaak in? Wat levert het vaak inzetten van deze handelingsvorm op? Zou het beter kunnen gaan als je andere handelingsvorm toepast in sommige situaties?

4. Reflecteren over toepassen van verschillende handelingsvormen

Tot slot reflecteer je op hoe je peer-to-peer interacties begeleidt. Wat kun je volgende keer bij het begeleiden van peer-to-peer interacties anders doen? Welke handelingsvormen kun je (meer) inzetten en hoe en in welke situaties zou je dat kunnen doen? Als je het instrument hebt ingevuld samen met één of meerdere collega's kun je elkaar advies geven over welke handelingsvormen je in welke situaties toe kunt passen en hoe je dat kunt doen. Ook kun je de onderlinge overeenkomsten en verschillen bespreken, wat je van elkaar kunt leren, en hoe je elkaar kunt helpen om peer-to-peer interacties (meer) te bevorderen.

Handelingsvorm	Acties	Concrete handelingen: deze pas ik ... toe	Nooit	Soms	Vaak	Score
Aanmoedigen en onderhouden van peer-to-peer interacties	Ondersteunen aangaan contact	Ik geef peers suggesties over hoe ze contact met elkaar kunnen zoeken of benoem mogelijkheden tot contact, bijvoorbeeld door aan te geven waarmee of hoe ze elkaar kunnen helpen.				
	Benoemen van het contact	Ik benoem het contact tussen jongeren door bijvoorbeeld te wijzen op wat ze samen aan het doen zijn.				
	In contact brengen jongeren	Ik breng jongeren met elkaar in contact door bijvoorbeeld een activiteit te organiseren of jongeren samen een taak te laten uitvoeren.				
	Communiceren over peers	Ik vertel iets over peers bijvoorbeeld over wat ze aan het doen zijn, wat ze bij zich hebben, hoe ze zich voelen, of wat ze willen doen.				
Bekrachten peer-to-peer interacties	Bekrachten interactieproces	Ik geef peers tijdens de interacties waardering voor wat zij doen via het geven van verbale aandacht (bv. compliment of bedankje), non-verbale aandacht (bv. oogcontact of duim omhoog) of een materiële beloning (bv. drinken, eten).				
	Bekrachten opbrengst	Ik geef peers na afloop van interacties waardering voor wat ze samen hebben bereikt of gemaakt via het geven van verbale aandacht (bv. compliment of bedankje), non-verbale aandacht (bv. oogcontact of duim omhoog) of een materiële beloning (bv. drinken, eten).				
Benutten invloedrijke jongeren	Geven formele rol	Ik geef invloedrijke peers een formele peer rol zoals rolmodel, coach, maatje of voorlichter.				
	Geven verantwoordelijkheden en taken	Ik geef invloedrijke peers verantwoordelijkheden of taken zoals het organiseren van activiteiten of het beheren van de ruimte.				
	Geven informele rol	Ik geef invloedrijke peers een informele rol in peer-to-peer interacties bv. door een jongere aan te spreken als leider van de groep.				
Bewaken van de peer rol	Bewaken belasting	Ik zorg dat peers niet overbelast worden, bijvoorbeeld door te vragen of ze niet te veel hooi op hun vork nemen en door indien nodig hen minder taken te geven.				
	Bewaken gelijkwaardigheid	Ik zorg dat peers op gelijkwaardige niveau met elkaar (blijven) communiceren, door hen aan te spreken of in te grijpen als ze de baas over elkaar gaan spelen of zich opstellen als expert of professional.				